

ญี่ปุ่นขาดดุลการค้าครั้งแรกในรอบ 31 ปี...สะท้อนปัญหาเศรษฐกิจยังไม่คลี่คลาย

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555 กระทรวงการคลังของญี่ปุ่นรายงานว่าญี่ปุ่นขาดดุลการค้ามูลค่า 2.49 ล้านล้านเยน หรือราว 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2554 นับเป็นการขาดดุลการค้ารายปีครั้งแรกตั้งแต่ปี 2523 ทั้งนี้ ยอดขาดดุลการค้าดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นกำลังเผชิญกับความยากลำบากจากปัญหาที่รุนแรงรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากเหตุแผ่นดินไหวและสึนามิ และวิกฤตโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ รวมถึงปัญหาเศรษฐกิจโลกและวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปที่ยังยืดเยื้อ ซึ่งอาจทำให้ญี่ปุ่นขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจนส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้สาธารณะและการแก้ไขปัญหาดุลงบประมาณของญี่ปุ่น ซึ่งจะยิ่งซ้ำเติมการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ทั้งนี้ ญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 2 ของไทย รองจากจีน และเป็นนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลให้ญี่ปุ่นขาดดุลการค้าครั้งแรกในรอบ 31 ปี

- **วิกฤตโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ส่งผลให้ญี่ปุ่นต้องนำเข้าพลังงานมากขึ้น** เนื่องจากญี่ปุ่นพึ่งพาพลังงานนิวเคลียร์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าคิดเป็นสัดส่วนถึง 30% ของปริมาณกระแสไฟฟ้าทั่วประเทศ แต่ปัจจุบันมีเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์เหลือเพียง 3 เตาที่ยังเปิดดำเนินการ จากเดิมที่มีถึง 54 เตา ทั้งนี้ Reuters คำนวณอัตราการใช้กำลังการผลิตของโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์เฉลี่ย (Average Nuclear Plant Utilisation Rate) ของบริษัทนิวเคลียร์ของญี่ปุ่น 10 แห่ง โดยอ้างอิงข้อมูลรายเดือนที่เผยแพร่โดย Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) ของญี่ปุ่น พบว่าอัตราการใช้กำลังการผลิตของโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์เฉลี่ยดังกล่าวลดลงจาก 68.3% ในปี 2553 เหลือ 38% ในปี 2554 นอกจากนี้ นโยบายด้านพลังงานของญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะลดการพึ่งพาพลังงานนิวเคลียร์ลง ทำให้ญี่ปุ่นจำเป็นต้องนำเข้าพลังงานประเภทอื่นมากขึ้นเพื่อมาทดแทน ขณะที่ราคาพลังงานในตลาดโลกโดยเฉพาะราคาน้ำมันดิบยังผันผวนในทิศทางขาขึ้นจากปัญหาความไม่สงบในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและแอฟริกาตอนเหนือ (Middle East and North Africa : MENA) ความขัดแย้งกรณีโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับประเทศมหาอำนาจตะวันตกอย่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป รวมถึงความต้องการใช้พลังงานเพื่อต่อสู้กับวิกฤตภัยหนาวครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 10 ปีของยุโรป ราคาพลังงานที่ผันผวนในทิศทางขาขึ้นดังกล่าวส่งผลให้มูลค่านำเข้าของญี่ปุ่นยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- **วิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปผลักดันให้เงินเยนแข็งค่าต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อภาคส่งออกของญี่ปุ่น** เนื่องจากนักลงทุนมองว่าเงินเยนเป็นสินทรัพย์ที่ปลอดภัย (Safe Haven) กว่าเงินยูโร ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นต้องเข้าแทรกแซงค่าเงินเยนถึง 2 ครั้งในปี 2554 ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2555 กระทรวงการคลังของญี่ปุ่นเปิดเผยมูลค่าการแทรกแซงค่าเงินเยนในไตรมาสสุดท้ายปี 2554 สูงถึง 1 ล้านล้านเยน หรือราว 13.05 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ธนาคารกลางสหรัฐฯ (The Federal Reserve : Fed) ประกาศว่าจะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ระดับ 0-0.25% อย่างน้อยไปจนถึงปลายปี 2557 ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย (Carry Trade) และผลักดันให้เงินเยนแข็งค่าต่อไป ซึ่งจะยิ่งซ้ำเติมภาคส่งออกและดุลการค้าของญี่ปุ่น

ประเด็นที่ต้องจับตามอง : หากญี่ปุ่นขาดดุลการค้าเรื่อยๆ อาจส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเข้าสู่แดนลบ

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2555 กระทรวงการคลังของญี่ปุ่นรายงานยอดเกินดุลบัญชีเดินสะพัดปี 2554 ลดลง 44% จากปีก่อนมาอยู่ที่ระดับ 9.63 ล้านล้านเยน หรือราว 125 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นับเป็นระดับต่ำสุดในรอบ 15 ปี และถือเป็นสัญญาณบ่งชี้เบื้องต้นถึงความเป็นไปได้ที่ญี่ปุ่นจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัด นอกจากนี้ โครงสร้างประชากรของญี่ปุ่นที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้เงินออมของประเทศมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับบริษัทญี่ปุ่นมีแนวโน้มย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศโดยอาศัยความได้เปรียบจากเงินเยนที่แข็งค่าขึ้น ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ญี่ปุ่นมีโอกาสขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้ในอนาคต สอดคล้องกับความเห็นของนาย Masaaki Kanno หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์จาก JP Morgan Securities Japan ที่คาดว่าญี่ปุ่นจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2558 ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้ญี่ปุ่นสูญเสียสถานภาพในการเป็นประเทศเจ้าหนี้สุทธิ (Net Foreign Creditor) รายใหญ่ของโลกเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาขาดดุลงบประมาณของญี่ปุ่น รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้สาธารณะซึ่งมีสัดส่วนสูงกว่า 200% ของ GDP เนื่องจากเศรษฐกิจญี่ปุ่นมีความเชื่อมโยงกับเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจโลกยังอยู่ในภาวะผันผวนและเปราะบาง จนอาจซ้ำเติมการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่น และทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นต้องเผชิญภาวะเงินฝืด (Deflation) รุนแรงขึ้น ทั้งนี้ ผู้ส่งออกไทยที่พึ่งพาตลาดญี่ปุ่นมากๆ อาจมองหาตลาดส่งออกใหม่เพื่อกระจายความเสี่ยงโดยเฉพาะตลาดในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งกำลังมีบทบาทมากขึ้นในเวทีการค้าโลก รวมถึงให้ความสำคัญกับการทำประกันการส่งออก เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของเศรษฐกิจญี่ปุ่น

Disclaimer : ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด